

Кафедра Фінансів

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Декан економічного факультету

Діброва А.Д.

Протокол № 9 від “15” червня 2021 р.

**“СХВАЛЕНО”**

на засіданні кафедри фінансів

Протокол №9 від “10” червня 2021р.

Завідувач кафедри

Давиденко Н.М.

**”РОЗГЛЯНУТО”**

Гарант ОПІ «Підприємництво,

торгівля та біржова діяльність»

Яворська В.О.

## ***РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ***

### **Фінансування бізнесу**

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Факультет Економічний

Розробник: доцент кафедри фінансів, к.е.н., доц. Буряк А.В.

**1. Опис навчальної дисципліни**  
**Фінансування бізнесу**  
(назва)

<b>Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь</b>		
Освітній ступінь	Бакалавр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	
Освітня програма	«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	
<b>Характеристика навчальної дисципліни</b>		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	(назва)	
Форма контролю	Екзамен	
<b>Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання</b>		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	4	
Семестр	1	
Лекційні заняття	16 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	14 год.	год.
Лабораторні заняття	- год.	год.
Самостійна робота	60 год.	год.
Індивідуальні завдання	год.	год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	2 год. год.	

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Метою** вивчення курсу дисципліни “Фінансування бізнесу” є формування знань і навичок студентів щодо планування, формування та фінансування власного бізнесу, організації підприємницької діяльності фізичних та юридичних осіб; техніки фінансових розрахунків; типової фінансової документації; прийомів і методів складання фінансової частини бізнес – плану; фінансування і кредитування господарської діяльності і капітальних вкладень; використання можливостей лізингу, франчайзингу, краудфандингу, венчурних та грантових програм.

**Предметом** вивчення дисципліни є фінансові відносини функціонування різних організаційно-правових форм господарювання.

Основним **завданням** вивчення дисципліни є:

- дослідження основ побудови фінансових відносин в різних організаційно-правових формах господарювання та їх вплив на формування нормативно-законодавчої бази з питань фінансів і кредиту, оздоровлення економіки підприємств в умовах ринку;
- особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу, формування власного капіталу підприємства, внутрішніх джерел фінансування;
- вивчення структури фінансових ресурсів та джерел їх формування, особливості ведення бізнесу у формі франчайзинг, формування активів шляхом використання можливостей лізингових операцій;
- набуття практичних навичок з питань визначення потреби в кредитних ресурсах, розробки фінансових планів, фінансової частини бізнес-планів.
- особливості фінансування діяльності суб'єктів бізнесу через краудфандинг, венчурні та грантові програми.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- **знати:** основні форми ведення бізнесової діяльності; принципи формування власного капіталу його збільшення та зменшення; джерела власних фінансових ресурсів; принципи залучення капіталу у вигляді комерційного кредиту, банківського кредиту, лізингових операцій, краудфандингу; механізм фінансування через венчурні та грантові програми; основи оподаткування бізнесових структур; поняття ризику бізнесової діяльності; основи бюджетування та планування бізнес-проекту; фінансові ризики бізнесової діяльності.

- **вміти:** вільно володіти понятійним апаратом організації та фінансування бізнесу; організувати роботу бізнесової структури та її фінансову складову; розробити бізнес-план; визначити потребу в фінансуванні залученим капіталом; порівняти переваги та недоліки різних форм залучення капіталу лізинг, банківський кредит, краудфандинг, венчур, грант; встановити фінансові ризики ведення бізнесової діяльності.

### **Набуття компетентностей:**

#### ***загальні компетентності (ЗК):***

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

#### ***фахові (спеціальні) компетентності (ФК):***

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

### **3. Програма та структура навчальної дисципліни Фінансування бізнесу**

#### **ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Змістовий модуль 1. Організація фінансування бізнесу**

##### **Тема лекційного заняття 1. Фінансування організації та реорганізації бізнесу**

Способи та форми організації фінансування бізнесу різних організаційних форм. Найбільш значущими ознаками, що відрізняють якусь одну організаційно-правову форму від інших. Переваги та недоліки одноосібного володіння, партнерства та корпорації.

Реорганізація та реструктуризація підприємства. Фінансовий супровід трансформації майна та зобов'язань в процесі реорганізації. Згідно з українським законодавством виділено такі форми реорганізації підприємств: злиття, приєднання, поглинання, виділення, перетворення, поділ. Реструктуризація (реорганізація) буває фінансова, оперативна та стратегічна. Фінансова реструктуризація передбачає зміну структури та розмірів власного й позикового капіталу. Оперативна реструктуризація та її особливості. Стратегічна реструктуризація сутність та процедура.

##### **Тема лекційного заняття 2. Особливості регулювання фінансування суб'єктів корпоративного сектору**

Особливості корпоратизації фінансування бізнесової діяльності. Сутність, об'єкт, предмет і функції корпоративного управління фінансами. Міжнародні стандарти та моделі корпоративного управління. Органи управління корпорацією. Державне регулювання корпоративного сектору. Особливості української моделі. Розвиток корпоратизації аграрного сектору економіки.

##### **Тема лекційного заняття 3. Формування власного капіталу та внутрішні джерела фінансування бізнесу**

Функції і складові власного капіталу. Статутний, зареєстрований та пайовий капітал. Причини і методи збільшення \ зменшення власного капіталу. Фінансування власного капіталу. Резерви підприємства. Просте і розширене відтворення капіталу.

Основні форми фінансування. Приховане фінансування. Тезаврація прибутку. Грошові потоки підприємства. Операційна, фінансова та інвестиційна діяльність суб'єкта ведення бізнесу.

#### **Тема лекційного заняття 4. Системи оподаткування підприємницької діяльності фізичних осіб (спрощена, загальна)**

Суть податків та податкової системи. Сутність оподаткування бізнесу фізичних осіб за спрощеною та загальною системою. Особливості та переваги спрощеної системи оподаткування. Спеціальна система оподаткування для ФОП поділяється на чотири групи. Єдиний податок з фізичних осіб.

Оподаткування юридичних осіб. Податки для юридичних осіб на загальній системі. Податки для юридичних осіб на спеціальній (спрощеній) системі.

#### **Змістовий модуль 2. Управління залученням капіталу та ризику**

#### **Тема лекційного заняття 5. Фінансування підприємств за рахунок позичкового капіталу. Франчайзинг, лізинг.**

Позичковий капітал, його ознаки та складові. Короткострокова та довгострокова позика. Кредитор. Франчайзинг та його особливості ведення бізнесової діяльності. Лізингові операції. Операційний та фінансовий лізинг як спосіб фінансування майнового комплексу.

#### **Тема лекційного заняття 6. Фінансування бізнесу за рахунок банківського кредитування**

Фінансові кредити. Банківські кредити. Кредитоспроможність та критерії її оцінки. Банківська система України. Особливості кредитування малого та середнього бізнесу. Хто може отримати. Цільове призначення кредиту. Вартість позики. Програма «Доступні кредити 5-7-9%». Кредити на інвестиційні цілі. Кредити на «антикризові» заходи. Особливості кредитування сільськогосподарських підприємств.

#### **Тема лекційного заняття 7. Краудфандинг, венчурне та грантове фінансування бізнесу.**

Джерела фінансування стартапів та їх можливості залучення в Україні. Головними ж інвесторами стартапів сьогодні виступають бізнес-ангели, бізнес-акселератори та венчурні фонди. Сутність венчурного капіталу та венчурних фондів. Їх розвиток в Україні. Аналіз діяльності бізнес-інкубаторів України. Терміни венчурної інвестиції. Венчурний ринок в IT-сегменті.

Краудфандинг і як він працює. Механізм залучення фінансування за рахунок краудфандингу. ТОП 5 міжнародних краудфандингових платформ. Закордонні і вітчизняні краудфандингові майданчики.

Гранти для малого бізнесу: як отримати кошти на розвиток. Якими бувають гранти для малого бізнесу. Як його отримати. Помилки що не дадуть можливості отримати грант.

### Тема лекційного заняття 8. Фінансові аспекти управління ризиками бізнесу

Ризик складова процесу фінансування бізнесу. Е волюції вчень про ризик. Об'єкт, суб'єкт та джерело ризику. Чисті і спекулятивні ризики фінансування бізнесу. Види ризиків. Загальна класифікація ризиків. Фінансові фактори впливу на ризики.

## СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	ін	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Змістовий модуль 1. «Організація фінансування бізнесу»</b>												
Фінансування організації та реорганізації бізнесу	12	2	2				8					
Особливості регулювання фінансування суб'єктів корпоративного сектору	12	2	2				8					
Формування власного капіталу та внутрішні джерела фінансування бізнесу	11	2	2				7					
Системи оподаткування підприємницької діяльності фізичних осіб (спрощена, загальна)	11	2	2				7					
Разом за змістовим модулем 1	46	8	8				30					
<b>Змістовий модуль 2. «Управління залученням капіталу та ризику»</b>												
Фінансування підприємств за рахунок позичкового капіталу. Франчайзинг, лізинг.	11	2	2				7					
Фінансування бізнесу за рахунок банківського кредитування	11	2	1				8					
Краудфандинг, венчурне та грантове фінансування бізнесу.	11	2	1				8					
Фінансові аспекти управління ризиками бізнесу	11	2	2				7					
Разом за змістовим модулем 2	44	8	6				30					
Усього годин	90	16	14				60					

#### 4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		

#### 5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фінансування організації та реорганізації бізнесу	2
2	Особливості регулювання фінансування суб'єктів корпоративного сектору	2
3	Формування власного капіталу та внутрішні джерела фінансування бізнесу	2
4	Системи оподаткування підприємницької діяльності фізичних осіб (спрощена, загальна)	2
5	Фінансування підприємств за рахунок позичкового капіталу. Франчайзинг, лізинг.	2
6	Фінансування бізнесу за рахунок банківського кредитування	1
7	Краудфандинг, венчурне та грантове фінансування бізнесу.	1
8	Фінансові аспекти управління ризиками бізнесу	2

#### 6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		

#### 7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня

##### засвоєння знань студентів

1. Основні критерії для прийняття рішення щодо вибору форми організації бізнесу.
2. Основні види господарських об'єднань та їх фінансова діяльність.
3. Порядок формування власного капіталу бізнесових структур
4. Власний капітал, його функції і складові.
5. Основні цілі та методи збільшення зареєстрованого капіталу.
6. Завдання і способи зменшення зареєстрованого капіталу.
7. Залучений капітал та його види.
8. Кредитоспроможність суб'єкта бізнесової діяльності.
9. Внутрішні джерела фінансування бізнесу та їх класифікація.
10. Самофінансування та його місце у фінансовому забезпеченні.
11. Внутрішні і зовнішні джерела формування позичкового капіталу.



12. Зовнішні джерела фінансування бізнесу його ознаки та складові.
13. Фінансові кредити у фінансуванні бізнесу.
14. Сутність товарного кредиту і умови його надання.
15. Сутність і класифікація фінансових інвестицій підприємства.
16. Реальні інвестиції суб'єкта ведення бізнесу. Види, відображення у фінансовій звітності.
17. Основні мотиви, що спонукають суб'єктів бізнесу до реорганізації шляхом укрупнення.
18. Сутність та основні завдання реорганізації підприємств спрямованих на подрібнення.
19. Венчурне фінансування підприємств.
20. Грантове фінансування підприємств.
21. Лізинг як альтернатива кредитування.
22. Особливості фінансування краудфандингом.
23. Франчайзинг позитивні та негативні сторони бізнесової діяльності.
24. Принципи і способи бюджетування витрат бізнесової діяльності
25. Загальна система оподаткування суб'єктів ведення бізнесу.
26. Спрощена система оподаткування суб'єктів ведення бізнесу.
27. Особливості здійснення різних видів бізнесу та їх фінансування
28. Перспективи зростання інвестиційної активності суб'єкта
29. Сучасні аспекти фінансування підприємств малого та середнього бізнесу
30. Порядок створення та ліквідації суб'єктів ведення бізнесу.

## Модуль 1

### Теоретичні питання

1. Складові власного капіталу.
2. Порядок створення та ліквідації суб'єктів ведення бізнесу

### Тестові завдання. Вкажіть правильні відповіді.

#### 1. Організаційно-правова форма – це

1. Партнерство при утворенні типу господарюючого суб'єкту
2. Правовий режим організації взаємовідносин між суб'єктами підприємницької діяльності
3. Законодавчо закріплений тип господарюючого суб'єкта, для якого встановлений певний режим організації, діяльності та ліквідації
4. Послідовність створення, організації діяльності господарюючого суб'єкта та його ліквідації

#### 2. Здатність мобілізації капіталу для товариства

1.Залежить від можливостей залучення капіталу шляхом об'єднання заощаджень учасників

2.Обмежена розмірами заощаджень власника

3.Залежить від ступеня розвитку фондового ринку

4.Залежить від можливості мобілізувати капітал шляхом емісії цінних паперів

### **3. Відповідальність для власників одноосібного підприємства**

1.Залежить від організаційно-правової форми

2.Повна, включаючи майно

3.Обмежена вартістю цінних паперів

4.Повна субсидіарна

### **4. Відповідальність для власників товариства**

1.Залежить від організаційно-правової форми

2.Повна, включаючи майно

3.Обмежена вартістю цінних паперів

4.Повна субсидіарна

### **5. Щодо оподаткування одноосібне підприємство**

1.За ставкою податку на прибуток

2.За ставкою податку на прибуток юридичної особи та ставкою податку на особисті прибутки

3.За подвійною ставкою на прибуток

4.За пільговою шкалою

### **6. Бюджетування належить до**

1. поточне планування

2. фінансового прогнозування

3. стратегічного планування

4. оперативного планування

### **7. Види капіталу диференціюють на**

1. Зовнішній і внутрішній

2. Конкретний і абстрактний

3. Свій і чужий

4. Довгостроковий і короткостроковий

### **8. Яке визначення відповідає терміну «Капітал підприємства»**

1. Майно підприємства, яке придбано за рахунок коштів власника

2. Напрямки використання залучених підприємством фінансових ресурсів

3. Зобов'язання підприємства перед кредиторами та власниками

4. Джерела фінансування придбаних активів

### **9. Здатність мобілізації капіталу залежить від ступеня розвитку фондового ринку**

1. одноосібне підприємство
2. партнерство
3. корпорація

**10. Міра контролю з боку власника розділена між учасниками і виступає джерелом конфліктів**

1. одноосібне підприємство
2. партнерство
3. корпорація

**Задача 1.**

Фізичними особами А, Б, В прийнято рішення про заснування ТОВ.

Частки учасників: А-50%, Б-30%, В-20%.

На момент реєстрації учасник А вніс 1325 тис. грн., що становить 40% його частки у статутному капіталі, учасник Б-660 тис.грн., учасник В-815 тис.грн.

Який вигляд буде мати перший розділ пасиву балансу.

## **Модуль 2**

### **Теоретичні питання.**

1. Сутність товарного кредиту і умови його надання
2. Венчурне фінансування підприємств.

**Тестові завдання.** Вкажіть правильні відповіді.

**1. Вкажіть твердження, що не відповідає показнику рівень точки безбитковості :**

1. обсяг продажу, за якого надходження від реалізації продукції дорівнюють витратам на виробництво і реалізацію продукції.
2. обсяг реалізованої продукції дорівнює її собівартості.
3. обсяг продажу, за якого досягається мінімальний прибуток.
4. постійні витрати поділити на різницю ціни реалізації одиниці продукції та змінних витрат на одиницю продукції.

**2. Точку безбитковості можна розрахувати за такою формулою**

1. постійні витрати – змінні витрати
2. змінні витрати / постійні витрати
3. реалізована продукція / собівартість
4. постійні витрати / ціна за одиницю – змінні витрати за одиницю

**3. Обсяг реалізованої продукції, за якого всі витрати покриваються, збитків немає, але немає і прибутків –**

1. маржинальний прибуток
2. поріг рентабельності
3. коефіцієнт валової маржі
4. запас фінансової міцності.

**4. Сума на яку підприємство може знизити обсяг реалізації до моменту появи збитку**

1. маржинальний прибуток
2. поріг рентабельності
3. коефіцієнт валової маржі
4. запас фінансової міцності.

**5. На скільки відсотків підприємство може знизити обсяг реалізації не зазнаючи при цьому збитків –**

1. відсоток валової маржі
2. поріг рентабельності у відсотках
3. коефіцієнт валової маржі
4. запас фінансової міцності у відсотках.

**6. До основного капіталу відносять:**

1. поточні фінансові інвестиції.
2. сировина.
3. основні засоби.
4. товарно-матеріальні запаси.

**7. До оборотного капіталу відносять:**

1. грошові кошти.
2. довгострокові фінансові інвестиції.
3. нематеріальні активи.
4. споруди.

**8. Забезпечення зростання доходів за порівняно стабільного рівня затрат це**

1. захисна стратегія управління підприємством.
2. звичайна стратегія управління підприємством.
3. агресивна стратегія управління підприємством.
4. поступальна стратегія управління підприємством.

**9. Аналіз сильних та слабких сторін, а також наявних шансів і ризиків –**

1. Портфельний аналіз
2. Вартісний аналіз
3. ABC-аналіз
4. SWOT-аналіз

**10. Якщо капіталомісткість продукції помножити на плановий обсяг виробництва то отримаємо –**

1. потребу в капіталі визначену прямим методом.
2. потребу в капіталі визначену непрямим методом.
3. потребу у власному капіталі.
4. потребу у позиковому капіталі.

### **Задача 1.**

На початок року власний капітал АТ становив 4,2 млн.грн (zareestrovaniy statutniy kapital – 4,5 млн.грн., nesplacheniy kapital – 0,3 млн.грн.) Протягом року товариство отримало прибуток у розмірі 200 тис.грн. 25% було сплачено у вигляді дивідендів акціонерам, 25% - спрямовано на формування резервного капіталу, 50% - залишилось нерозподіленим. Крім того, акціонери повністю погасили заборгованість за оплатою акцій. Визначити складові власного капіталу на початок та кінець року.

### **Задача 2.**

Лізингова компанія пропонує контракт в сумі 47000 грн. Щорічні платежі по цій позиції 8700грн. на рік терміном 12 років . Знайдіть відсоткову ставку (ануїтетні платежі).

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС <u>Бакалавр</u> напряму підготовки/ спеціальність <u>широкого</u> <u>університетського</u> <u>вибору</u>	Кафедра <u>Фінансів</u>  2020 -2021 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БЛІЕТ № 1 з дисципліни <u>Фінансування бізнесу</u>	Затверджую Зав. кафедри  (підпис) Давиденко Н.М. <u>10 червня 2020 р.</u>

*Екзаменаційні запитання*

1. Сучасні аспекти фінансування підприємств малого та середнього бізнесу

*Задачі*

1. Ви позичили на чотири роки 100 тис.грн. Під 16% річних, що нараховуються за схемою складних відсотків на непогашений залишок. Повертати потрібно рівними сумами в кінці кожного року (ануїтетні платежі). Визначити величину річного платежу.
2. АТ було відкрито 1.01.2021. статутний капітал і резервний капітал зареєстровано та внесено мінімальним щодо чинного законодавства. Протягом року воно отримало прибуток 1,5 млн.грн. 25% прибутку спрямовано на сплату дивідендів акціонерам, резервний капітал поповнено щодо вимог чинного законодавства, решта прибутку залишилась нерозподіленою. Визначити яким буде акціонерний і власний капітал на початок і кінець періоду.

*Тестові завдання різних типів*

**1.Відповідальність для власників одноосібного підприємства**

- 1.Залежить від організаційно-правової форми
- 2.Повна, включаючи майно
- 3.Обмежена вартістю цінних паперів
- 4.Повна субсидіарна

**2. За швидкістю адаптації до зовнішнього середовища товариство**

1. Висока
2. Середня
3. Стала
4. Низька

**3.Здатність мобілізації капіталу шляхом об'єднання заощаджень учасників**

1. одноосібне підприємство
2. партнерство
3. корпорація

**4. Майнові права виражені часткою в статутному фонді**

- 1.Акціонерне товариство
- 2.Товариство з обмеженою відповідальністю
- 3.Повне товариство
- 4.Командитне товариство

**5. Безперервний процес порівняння товарів, виробничих процесів досліджуваного структурного підрозділу з аналогічними іншими підрозділом.**

- 1.Внутрішній аудит.
- 2.Бенчмаркінг
- 3.Контролінг
- 4.АВС – аналіз.

**6. До внутрішніх джерел формування позичкового капіталу підприємства належать**

1. реструктуризація активів
2. дезінвестиції
3. нараховані у звітному періоді майбутні витрати і платежі
4. емісія облігацій
5. комерційні кредити

**7. Науковець що сформулював – «ризик – це підприємницька послуга, а будь-яка підприємницька послуга має на меті отримання прибутку»**

1. А. Маршалл
2. Дж.М. Кейнс
3. А. Пігу
4. Г. Марковіц
5. Дж. Мілль
6. В. Шарп
7. Ф. Найт

**8. Спільні риси власного і позикового капіталу:**

1. рівні права на отримання частини прибутку при розподілі.
2. джерела формування відображаються у пасиві балансу.
3. можливість отримання пільги на оподаткування .
4. фінансова стійкість підприємства однакова.

**9. Функції, що виконує ризик**

1. Мотиваційна
2. Координаційна
3. Інноваційна
4. Маркетингова
5. Захисна
6. Контроль
7. Регулятивна

**10. Доберіть до тез лівої колонки (А,Б,В) правильні відповіді з правої колонки (1,2,3...)**

А. Злиття підприємства	1. Скупка корпоративних прав підприємства, в результаті чого покупець набуває контроль над чистими активами та діяльністю такого підприємства. 2. Потребує перереєстрації
Б. Поглинання підприємства	3. Об'єднання підприємств в результаті якого власники підприємств, що об'єднуються здійснюватимуть контроль над усіма активами з метою подальшого спільного розподілу ризиків і вигод від об'єднання
В. Приєднання підприємства	4. Не потребує перереєстрації 5. Об'єднання підприємств в результаті якого власники підприємств, що об'єднуються здійснюватимуть контроль над усіма активами з метою подальшого спільного розподілу ризиків і вигод від об'єднання під юридичною торговою маркою одного з них 6. Потребує передатний баланс

## 8. Методи навчання

Методи, які використовуються при викладенні та засвоєнні матеріалу дисципліни:

- аналітичний метод передбачає мисленнєве або практичне розкладання цілого на частини з метою виокремлення суттєвих ознак цих частин (що стосується визначень з дисципліни бюджетний менеджмент, класифікації таких категорій як податки, збори, доходи, видатки тощо);

- синтетичний – це метод, який передбачає теоретичне або практичне поєднання виділених аналізом елементів чи властивостей предмета й явища в одне ціле (формування державного бюджету з доходів та видатків, розгляд функцій органів управління бюджетом тощо);

- дедуктивний метод передбачає рух у вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;

- традуктивний метод – вид умовиводу, в якому посилення і висновки є судженнями однакового ступеня загальності (від одиничного до одиничного, від загального до загального).

За рівнем самостійної розумової діяльності студенти використовують такі методи навчання: проблемний виклад, дослідний, частково-пошуковий.

Використання цих методів ґрунтується на послідовній і цілеспрямованій постановці перед учнями проблемних задач, розв'язуючи які, вони під керівництвом учителя активно засвоюють нові знання, що сприяє інтелектуальному розвитку особистості.

## 9. Форми контролю

Формами контролю знань студентів є поточний контроль, проміжна атестація та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. Поточний контроль може здійснюватись шляхом усного та письмового опитування, розв'язку тестових завдань, підготовки доповідей та рефератів, виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання.

Проміжна атестація для студентів очної форми навчання має на меті визначити сукупність знань студента з дисципліни по завершенню певного етапу вивчення дисципліни і проводиться у формі контрольних завдань та тестування по кількох темах у вигляді модулів.

Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру для визначення обсягу знань студента по закінченню курсу і здійснюється у формі іспиту (заліку).



## 10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно Положення « Про екзамени та заліки у НУБіП України», затвердженого ректором університету 27.02.2019 р. протокол № 7. Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з табл. 1 .

Таблиця 1. Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни  $R_{\text{дис}}$  (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи  $R_{\text{НР}}$  (до 70 балів):  
 $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$ .

## 11. Методичне забезпечення

1. «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання» [Текст] : методичні рекомендації / [Уклад.: А.В. Буряк, М.І. Буряк; Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ: «ЦП «КОМПРИНТ», 2019. с.97

2. Давиденко Н.М., Буряк А.В., Тітенко З.М. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навчальний посібник. Видання друге, доповнене та виправлене./ Н.М. Давиденко, А.В. Буряк, З.М. Тітенко Київ: ЦП "Компрінт", 2019. 355 с.

## 12. Рекомендована література ОСНОВНА

1. Ануфрієва О. Л., Пальчевська Т. Г., Лагоцька Г. М. Підприємницька діяльність. Навчальний посібник. / За науковою ред. О. Л. Ануфрієвої/ Івано-Франківськ, «Лілея - НВ», 2014. 304 с.
2. Давиденко Н.М., Буряк А.В., Тітенко З.М. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навчальний посібник. Видання друге, доповнене та виправлене./ Н.М. Давиденко, А.В. Буряк, З.М. Тітенко. Київ: ЦП "Компрінт", 2019. 355 с.
3. Орлова К.Є. Управління бізнесом [Електронне видання] / К.Є. Орлова. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2019. 319 с.
4. Панченко С. В., Дикань В. Л., Воловельська І. В., Маслова В. О. Управління бізнесом: Підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, І. В. Воловельська та ін.; за заг. ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 288с.
5. Фастовець А.А., Фисун І.В. Фінанси малого бізнесу: навч. посіб. / А.А. Фастовець, І.В. Фисун. Київ:Кондор-Видавництво, 2013. 302 с.

### Допоміжна

1. Безус А., Шафранова.В. "Розвиток підприємств малого бізнесу в Україні." *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Економічні науки* 3 (2016):7-17.
2. Богун К.В. Удосконалення фінансової інфраструктури малого підприємництва в межах державно-приватного партнерства / К.В. Богун // *Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ*. 2010. № 3. С. 104–108.
3. Бузаджи, І. О. "Венчурний капітал в Україні як джерело фінансування інвестиційних проєктів." *Ефективна економіка* 9 (2011).
4. Васьківська К. Фінансово-економічний механізм розвитку малого- го підприємництва / К. Васьківська, І. Петрик, С. Ярмольський // *Вісник ДАУ*. 2013. Вип. 20–23. С. 135–140.

5. Гринюк, Альона. "Перспективи розвитку малого бізнесу крізь призму доступності кредитних ресурсів." *Вісник НБУ* 1 (2010): 52-53.
6. Калініченко Л., Кобзистий С. Актуальні проблеми фінансування підприємств малого та середнього бізнесу в сучасних умовах / Л.Л. Калініченко, С.М. Кобзистий // Економічний форум. 2013. № 2. С. 1–8.
7. Касьян О.Ю. Фінансування малого бізнесу в Україні: проблеми та можливості розширення / О.Ю. Касьян // Управління розвит-ком. 2013. № 5. С. 85–87
8. Квасницька Р.С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва [Текст] : навчальний посібник / Р. С. Квасницька ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. Львів : Магнолія 2006, 2013. 631 с.
9. Колот В. Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура : навч. посіб. / В. Колот, І. Рєпіна, О. Щербина; М-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. заклад «Київський нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Вид. 3-тє, без змін. Київ : КНЕУ, 2010. 444 с.
10. Кравчук О.М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: Навч. Посіб. / Кравчук О.М., Лещук В.П. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 504 с.
11. Крисак, А. О.; Мусятовська, О. С. Проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. *Економіка та держава*, 2018, 12: 68-73.
12. Кузьмін Є.О. Франчайзинг: навчальний посібник/Є.О. Кузьмін, Т.В. Мирончук, І.З. Салата, Л.В. Марчук. Київ: Знання, 2011. 267 с.
13. Ломачівська І.А. Формування джерел фінансового забезпечення розвитку суб'єктів малого підприємництва / І.А. Ломачівська // Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечнікова. 2012. № 3–4. С. 37–43.
14. Лупенко, Ю. О., В. В. Фещенко. Сучасні технології венчурного фінансування аграрного бізнесу. *Облік і фінанси* 1 (2015): 81-87.
15. Меджибовська, Н. С. Краудфандинг для малого бізнесу: міф чи реальність?. *Економіка України* 10 (2016): 20-34.

16. Неделько, І. Г. "Фінансування розвитку сектору малого бізнесу." *Фінанси України* 1 (2007): 93-98.
17. Обруч Г. В., Іванюта Б. Л., Журавльов К. В. Проблеми та перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 61. С. 53–62.
18. Овчіникова А. Ю. Краудфандінг як популярний спосіб фінансування / А. Ю. Овчіникова // *Міжнародний науково-дослідний журнал*. 2017. № 2 (56). – С. 37–40.
19. Поляк М. М. Сучасний стан та перспективи розвитку венчурного інвестування в Україні / М. М. Поляк // *Держава та регіони*. 2013. № 5. С. 113–116.
20. Рашидов Е. Р. Краудфандінг як ефективний засіб фінансування проектів / Е. Р. Рашидов // *Економічні науки*. 2016. № 48. С. 39–46.
21. Степаненко, Б. В. Фінансування «зеленого» бізнесу у контексті забезпечення сталого розвитку. *Актуальні проблеми економіки* 12 (2010): 75-81.
22. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2007. 556 с.
23. ТОП-10 краудфандингових платформ США. URL: <https://crowdsourcingweek.com/blog/top-10-usa-crowdfunding-platforms/>.
24. Турчак В. В. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні / В. В. Турчак // *Молодий вчений*. 2013. № 1. С. 39–44.
25. Уляницька О. В. Бізнес-ангели як альтернативна форма фінансування підприємницького сектору в Україні / О. В. Уляницька, Т. В. Ярошенко // *Механізм регулювання економіки*. 2009. № 2. С. 73–79.
26. Усатенко, О. В. Облік витрат венчурного підприємства в залежності від стадій його життєвого циклу. *Облік і фінанси* 2 (2015): 59-64.
27. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: підручник / Л.О. Омелянович, О.В. Чайковська, Г.Є. Долматова та ін.; за ред. Л.О. Омелянович – 3-те вид., переробл. і доповнен. Київ: Знання, 2011 231 с.

28. Чернецька Ю. А. Формування оптимальної структури капіталу підприємства / Ю. А. Чернецька // Вісник Хмельницького національного університету. Серія Економічні науки. 2011. Т. 3, № 2. С. 109–112.

29. Шегда А.В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління : Навчальний посібник / А.В. Шегда, М. Голованенко; за ред. : А.В. Шегди. К. : Знання, 2008. 271 с.

### 13. Інформаційні ресурси

1. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої ради України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua>.

3. Офіційний веб-портал Державної казначейської служби України. URL: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.

4. Офіційний веб-сайт Державної митної служби України. URL: <http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/index>.

5. Офіційний портал Державної податкової служби України. URL: <http://sts.gov.ua/>.

6. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

7. Офіційний веб-сайт Державної фінансової інспекції України. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>.

8. Офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <http://www.minagro.gov.ua>.

9. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/>.

11. Офіційний веб-сайт Міністерства інфраструктури України. URL: <http://mtu.gov.ua/>.

15. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <http://www.mlsp.gov.ua>.

16. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.

17. Офіційний веб-сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. URL: <http://budget.rada.gov.ua/kombjudjet/control/uk/index>.

18. Офіційний веб-сайт Рахункової палати України. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index>.